

Thema:	Heeft God berouw, spijt van wat Hij heeft gedaan?
Tekst:	1 Samuël 15: 11, 29, 35
Lezen:	1 Samuël 15
Gehouden te: Door:	Uithuizermeeden op 18 mei 2014 (09.30 uur) L.S.K. Hoogendoorn

intro

Heeft God berouw, spijt van wat Hij heeft gedaan?

Dat lezen we in 15¹¹ en 35.

Of heeft God géén berouw?

Dat lezen we in 15²⁹.

Hoe zit dat?

Daarover gaat het vanmorgen.

Om bij mij te beginnen: ik heb spijt:

-ik heb vroeger in een winkel speelgoed gestolen

-ik gaf m'n vriendje de schuld van mijn gebroken bril die ikzelf kapot gemaakt had

-ik heb gelogen tegen m'n vrouw

-ik sloot m'n zoon op in een donkere kamer terwijl ik wist dat hij bang was in het donker.

-ik ben als predikant niet geweest waar ik had moeten zijn

en heb niet gezegd wat ik had moeten zeggen, of juist omgekeerd.

Nu jij: heb jij ook spijt ergens van?

Dat je

-driftig bent geweest

-je klasgenoot hebt gepest die er een levenslang trauma aan heeft overgehouden

-je klant hebt misleid door hem knollen voor citroenen te verkopen

-je hebt gedrukt toen er een beroep op je werd gedaan, terwijl je het wel kon?

Achteraf had je het willen overdoen.

Maar gedane zaken nemen niet altijd een keer.

probleem

Voor de statistici onder ons:

in het OT komt 4x menselijk berouw voor en ruim 35 x berouw van God.

In het NT is God alleen maar onberouwelijk.

In het OT is Gods berouw ruim 30x voordelig voor mensen.

Dan zet Hij zijn straf stop of voert die niet uit.

Slechts 2x is Gods berouw nadelig voor de mens:

-in Gn. 6: het berouwt God dat Hij mensen gemaakt heeft

-in 1 Sm. 15: het berouwt God dat Hij Saul koning heeft gemaakt.

Weerspreken 15¹¹ en 35 15²⁹ niet?

God is alwetend vanaf eeuwigheid.

Hij wist dus dat Saul als koning zou mislukken.

Waarom heeft God hem dan toch koning laten worden?

Heeft God toen een black-out gehad, was Hij de regie even kwijt?

Kun je Saul verwijten dat hij de fout in is gegaan?

Of moet je zeggen: 'Saul kon er ook niets aan doen, God had hem ertoe vóórbestemd te falen?'
Moet God Zich tegenover Saul verantwoorden: 'Sorry, foutje, mijn schuld!?'
Is Gods berouw spijt over wat Hij verkeerd heeft ingeschat en gedaan?
Hoe echt is zijn berouw, als we in één en hetzelfde hfdst. ook lezen dat Hij geen mens is en dús níet van zijn besluiten terugkomt:^{29?}

Ik trek het nog even ruimer.

Berouw-geen berouw: wie en hoe is God?

Niet alleen voor Saul toen, maar ook voor jou/u/mij vandaag?

Kun je op God aan of heeft Hij 2 gezichten?

Is zijn ja ja of toch nee, is zijn nee nee of toch ja?

Hoe zit het met Gods betrouwbaarheid?

Bv. in zijn uitverkiezing?

Ben ik vandaag uitverkoren en morgen niet omdat Hij er spijt van heeft gekregen?

Hoe zit het met zijn beloften aan mij, zoals bij mijn doop?

Die zijn in Christus ja en daarom zeggen we amen, schrijft Paulus: 2 Kor. 1²⁰.

Amen: het zal waar en zeker zijn, 't staat vast als een huis ... of toch niet?

Heeft God spijt van zijn beloften aan mij omdat Hij dacht dat ik die wel waard zou zijn, maar zag dat ik het bij Hem verknalde?

Hij beloofde mijn gebeden te verhoren.

Maar als Hij merkt dat ik mijn lievelingszonde koester, krijgt Hij dan spijt en verhoort Hij mij niet?

Ik zei: in het NT is God een God zonder spijt of berouw.

Is Gods berouw dus typisch ot-isch en voor ons geen probleem meer?

belofte

Het NT ligt in het OT verborgen, het OT gaat in het NT open, luidt een stelling.

Gods Woord is één, want God is één: een God uit één stuk, zonder dubbele agenda.

Ik verkondig u vandaag geen wispelturige, grillige, in Zichzelf verdeelde en onbetrouwbare God.

Ik verkondig u vandaag een God

-die niets verkeerd heeft gedaan en daarover spijt zou moeten hebben

-die Zichzelf blijft, of Hij nu berouw heeft of niet

-op wie u/jij aankunt: wat Hij belooft, dóet Hij; vraag, en er zal je gegeven worden: Mt. 7⁷.

HS/tekst

Terug naar 1 Sm. 15 in een korte samenvatting, met nadruk op waar Saul zondigt.

De HEER zegt:

'Wijd Amalek aan Mij dmv een dodelijke ban.'

Saul zegt:

'Het beste van Amalek is voor mij en mijn mannen, de 2^e keus is goed genoeg voor de HEER.'

Eerst doet hij vóórkomen dat hij de HEER eert.

Na zijn schuldbetuiging stelt hij: 'Ik heb onder druk van mijn soldaten gehandeld.'

Saul doet net als Achan.

Achan hield iets van het gebannene van Ai achter voor zich, terwijl de HEER had gezegd:

'Alles is voor Mij!': Joz. 7.

Saul wist hoe het Achan was vergaan...

Eeuwen later zal de HEER via profeet Maleachi de priesters verwijten:

'Jullie schepen Mij met minderwaardig voedsel af op mijn altaar: Mal. 1^{7vv}.

Dat pikt de HEER niet.

Saul schijnt Samuël spontaan te begroeten: 'Ik heb gedaan wat de HEER mij heeft opgedragen!'

Deze groet klinkt vals uit een slecht geweten.

Saul wil zich bij voorbaat indekken tegen een veroordeling door Samuël en door de HEER.

Als u wilt, mag u ook een zekere afstandelijkheid horen als Saul zegt 'uw God' (ipv 'onze God'):

^{15 21 30}

Saul begeeft zich op hellend vlak.

In 13 verspeelde hij al Samuëls én Gods gunst door bij Gilgal alvast te gaan offeren ipv te wachten op Samuël.

Toen al voorzegde Samuël het einde van Saul als koning: 13¹⁴.

Saul glijdt nu verder af.

In 15 zondigt hij tegen het 1e gebod:

hij maakt van zichzelf een (af)god door het beste van de buit voor zichzelf te bestemmen, en tegen het 2e gebod:

Saul denkt te menselijk van God, denkt het met Hem op een akkoordje te kunnen gooien: 22^v.

kern 1: 15^{11 35}

In deze situatie zegt de HEER:

'Ik betreur het dat Ik Saul koning heb gemaakt.'

Zware woorden uit het hart en de mond van de HEER!

Té zware woorden, als je bedenkt: God weet en plant en leidt alles?

Als ik spijt heb is dat over iets verkeerd of zondigs dat ik gedaan heb.

Zo zal dat ook zijn bij u/jou.

En bij de HEER?

Hoe lezen we: 'Ik betreur het...': 11 35?

Niet dat God er verkeerd aan heeft gedaan om Saul koning te laten maken.

God heeft geen spijt in de zin van:

'Als Ik geweten had hoe Saul zou zondigen, zou Ik hem nooit koning hebben gemaakt!'

God wíst dat en hoe Saul zou zondigen.

Gods berouw houdt in :

'Ik neem afstand van de glijdende schaal van Sauls zonden.

Daarom kom Ik terug van mijn beslissing Saul als koning aan te stellen.'

Niet God zit fout, maar Saul zit fout, en goed ook.

Saul heeft de HEER diep gegriefd.

Daarom verandert God zijn gezindheid, houding en waardering: van positief naar negatief.

Zijn ja tegen Saul wordt nee tegen Saul.

Zijn koningshuis blijft tot Saul alleen beperkt en gaat niet door via zoon Jonathan e.a.

God is geen blok beton: ongevoelig, onaangedaan, ver verheven boven elke emotie.

Allah van de moslims kent geen berouw: het is godslasterlijk dit te beweren.

Boeddha is zó ver boven zichzelf verheven, dat hij ongevoelig is voor elke gemoedsaandoening.

God, onze God, is

-blij en vrolijk

-barmhartig en genadig

-boos

-Hij lacht cynisch-sarcastisch (Ps. 2)

-en Hij is dus ook teleurgesteld en bedroefd.

Onze God is niet emotioneel.

Meer dan één *emoticon* past Hem.

Hij is de levende God, en zo de beweger én de bewogene God.

God ageert: doet, én re-ageert: doet terug op wat mensen doen, hetzij goed, hetzij verkeerd/zondig.

Zo is en doet God niet in schijn of oneigenlijk, zoals sommigen zeggen, maar in het echt.

kern 2: 15²⁹

Maar 15²⁹ dan?

De Glorie van Israël noemt Samuël de HEER in de NBV.

In de NBG-1951 noemt hij Hem: de Onveranderlijke van Israël.

Anderen noemen de HEER in lijn hiermee:

de bestendige, die Zichzelf trouw is en blijft, de betrouwbare.

Deze benamingen zijn tegengesteld aan Sauls wezen en gedrag.

Saul zegt ja: voor de HEER, maar doet nee: het beste houden voor zichzelf en zijn leger.
Hij zegt eerst: 'Ik heb gedaan wat de HEER mij heeft opgedragen: ¹³,
Maar later: Ik was bang voor de soldaten en daarom deed ik wat zij wilden: ²⁴.
Saul is wispelturig, grillig, niet een man uit één stuk op wie je aan kunt, onbetrouwbaar.

God heeft onveranderlijk lief een Saul die gehoorzaamt.
Zou Saul gehoorzaam zijn gebleven: hij zou de 1e koning van een heel koningshuis zijn geworden!
God verwerpt onveranderlijk een Saul die ongehoorzaam wordt.
Nu Saul ongehoorzaam is geworden is hij de 1e én laatste koning van zijn huis.
Dat heeft Saul enkel en alleen helemaal aan zichzelf te wijten.
Niet aan een grillige onbetrouwbare God die wel belooft maar niet doet.

Dat God onberouwelijk, betrouwbaar en bestendig is blijkt ook hieruit dat Hij het koningschap over Israël niet opheft maar voortzet met David.
Ook David zal meer dan eens zwaar zondigen.
Maar itt Saul zal David echt berouw belijden: Ps. 51 2 Sm. 12^{16v} 2 Sm. 24¹⁰.
Daarom is zijn koningshuis eeuwig.

bezwaren

Vaak koppelen wij Gods berouw aan zijn eeuwige raad en voorzienigheid, zijn plan.
Dan krijg je vragen als:
-hoe kan God berouw krijgen als Hij alles van tevoren al weet en ook ertoe heeft geleid?
-kan ik God wel vertrouwen als Hij mij wat belooft?
-verhoort Hij mijn bidden?

Gods berouw én onberouw moeten we haken aan zijn verbond.
Hier geldt: ja is ja, nee is nee, punt uit.
Ja als je Hem gehoorzaam bent, nee als je dat niet bent.
Zolang je doet wat de HEER zegt, zegent Hij je.
Zo gauw je dat niet meer doet, verandert Hij zijn zegen in vloek.

Vb.:

j/m: mamma zegt: 'Als je lief bent, krijg je een ijsje.'
Zolang je lief bent, zul je dat ijsje krijgen: beloofd is beloofd!
Maar word je stout, dan hoeft mamma je geen ijsje te geven.
Maar ze had het je toch beloofd, zeg je?
Ja, zolang je lief zou zijn en blijven.
Maar omdat je niet lief bent gebleven, hoeft mamma je het beloofde ijsje niet te geven.
Niet mamma is veranderd: jij bent veranderd van lief naar stout.
Niet mamma heeft haar belofte gebroken: jij bent opgehouden lief te zijn en te blijven.
Jij kunt niet tegen mamma zeggen: 'U doet niet wat u hebt beloofd!'
Je moet tegen jezelf zeggen: 'Ik heb dat ijsje niet langer verdiend omdat ik niet langer lief ben gebleven, maar stout ben geworden.'
Was je lief gebleven: mamma zou je het beloofde ijsje hebben gegeven!

15²⁹ komt overeen met de zegen en vloek die God Israël bij monde van Mozes voorhoudt in Dt. 28.

't Klinkt klip en klaar: zegen als Israël gehoorzaam is, vloek als Israël ongehoorzaam is.
Gods verbond kent geen kleine lettertjes, geen addertjes onder het gras.
Onkunde of onwil om te gehoorzamen liggen helemaal aan ons.

appèl

God heeft altijd alles al geweten.
Hij plant en leidt zonder de regie ook maar een moment te verliezen.
Zijn plannen falen niet, Hij kent verleden en heden en overziet de toekomst.
Ook uw/jouw/mijn verleden, heden en toekomst.
Van geen van zijn woorden: zegen of vloek, doet Hij iets af.
Door en door standvastig en betrouwbaar is Hij.

Zijn hand volvoert zijn eeuwenwerk: GK gz. 118:1.

Ik wek u/jou op: hang deze God aan met echt geloof, vaste hoop en vurige liefde.

Kom bij Hem met oprechte droefheid en echt berouw over uw zonden, zoals David, itt Saul:

Ps. 51/HC 33.89

Dan mag u/jij zeker weten en vast vertrouwen: déze God

-kiest mij uit voor eeuwig geluk en wijst Hij mij niet af

-hoor en verhoort mijn bidden: het gebed van een rechtvaardige is krachtig en mist zijn uitwerking niet

(Jk. 5¹⁶)

-maakt al zijn beloften waar: zijn handtekening van de doop staat er als garantie onder.

Hij verzoent en vergeeft mijn zonden, maakt mijn hart en leven nieuw, doet mij volhouden met geloven, hopen en liefhebben, geeft mij eeuwig leven.

-is heel mijn vertrouwen waard: aan Hem kan ik zonder enige twijfel mijn ziel en zaligheid toevertrouwen

-is mijn eeuwige vreugde: Neh. 8¹⁰/HC 33.90.

God verzekert u/jou:

-de genade die Hij schenkt neemt Hij nooit terug,

wanneer Hij iemand roept maakt Hij dat niet ongedaan: Ro. 11²⁹

-God liegt niet als Hij u hoop geeft op het eeuwige leven dat Hij vanaf eeuwigheid heeft beloofd:

Tit. 1²

-als wij Hem ontrouw zijn, blijft Hij ons trouw, want zichzelf verloochenen kan Hij niet: 2 Tm. 2¹³

Denk aan Saul en God: en huiver voor Gods berouw:^{11 35}

Denk aan David en God: en geniet van Gods onberouw:²⁹

Niets uit dit document mag gepubliceerd, vermenigvuldigd of openbaar gemaakt worden in welke vorm dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de predikant ds. L.S.K. Hoogendoorn. Ter voorbereiding van, en openbaarmaking in de zondagse eredienst, en of ter voorbereiding van Bijbelstudie-[bijeenkomsten] is geen toestemming nodig, wel wil de predikant daarvan in kennis gesteld worden.

lsk.hoogendoorn@solcon.nl